

ANY IV

NÚM. 132

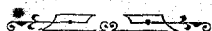
BARCELONA 6 MARS 1891

Maria Montes.

CRÓNICA

SEMBLA que la huelga del vinent primer de Maig donará molta feyna als aficionats á fer correr caballs de la Guardia civil, puig los obrers de tota Europa aquest cop sembla que están disposats á sostenirlas mes fortas que l'altra vegada.

En cambi llurs poetes que molt temps ants de la feste ja saben que eixirán llorejats en llurs Jochs Florals, enguany están que trinen, perque escayentse llur feste en primers de Maig, temen que les revoltes dels trevalladors les aygualeixin llurs

llors que han de rebrer en llurs llars del Consistori.

!Ay pobres de naltres
ay tristos, ay, ay,
ay que aquestes huelgues
nos rebentarán.

Aquest es lo comensament d'un poema tendre humoristic-planyivol que ab motiu de lo que veu venir ha compost un amich meu molt aficionat á menjar carabassa florasca.

—¡Qu' ets tontol, li dich moltas vegadas; ¿no veus que may 't tocará rés...?

—Potser sí, 'm contesta, jo ho faig en conciencia y deuen ferhi justicia.

—Perc home, aixó de la conciencia es paraula inútil.
—Nada, nada; jo espero que un dia ó altre 'm fallin los meus treballs...

—Oh, sí, que te 'ls fallarán; aixó prou.

—Be ja m' enténch; favorablement vull dir.

Desgraciat d'aquell que te sébas al cap ó manias ó il·lusions, qu' es lo pitjor. Aquest pobre amich meu desde que 's publica 'l Cartell-convocatoria dels Jochs, trevallá com un desesperat component baladas, poemas, llegendas y altrás menas de poesia, total per depositarho en lo busson de la Secretaria... perque així 'l Secretari tinga més paper per cremar en aquell tradicional gibrell.

Hi te una bojeria. L' ambició de poguer ostentar un diploma honorífich lo cega tant com á alguns autors dramátichs la de fer posar sempre las sevas obras als cartells, á fi de cobrar drets de propietat y guanyar mes fama de la que ténen.

L' ambició pert á molts homens. Sens' ella serían considerats y vistos ab respecte; ab ella 's conquistan enemichs y se 'ls critica.

Y no ho volen coneixer. La qüestió son rals al cap de la quinzena.

A Madrit ara com ara es un centre d' aconeximents teatrals.

Joseph Echegaray, lo gran dramaturg espanyol, ha volgut empendrer un nou camí dintre 'l teatro distint del que l' ha fet célebre. 'S deu haver convensut de que 'l públich d' avuy es mes assiduó concurrent y amant de la comedia que recrea que del drama que horroritza, y posant fil á l' agulla, es dir, tinta á la ploma, Echegaray ha compost un capritxo cómic sobre critica dramática, en tres actes, que titula *El crítico incipiente* y ha dit al públich:—Teniu, riheu, que no tot han de ser punyals y venenos.

En bona refé que se 'n ha sortit brillantment en la corda cómica, puig desde que s' alsa 'l teló en lo primer acte fins al final de l' obra, l' auditori no para un moment de riurer, celebrant sos xistes delicats, sa palpitant acció, son hermosissim argument y en fi tot lo be de Deu que Echegaray ha abocat ab verdadera sombra en la seva única obra festiva.

També s' ha estrenat á Madrit *La duquesa de Altorá*, comedia en 3 actes, de Joaquim Arjona, fill del célebre actor del mateix apellido, de qual obra la premsa de la capital se 'n ha ocupat ab gran elogi classificantla de composició delicada plena de noblesa y bon gust.

Y per completar aquesta font teatral, feta com á noticia y no com á crítica, per quant nos havém de guiar tant sols per la opinió general de la premsa, dech dir que en lo teatro regi se tocá per primer cop á Madrit part de la llegenda musical del gran Wagner denominada *Parsifal*, de argument bíblich relacionat ab lo següent fet.

Segons la llegenda, Joseph d' Aritmatea demaná á Pons Pilat lo cós de Jesús. Pons Pilat accedi y Joseph desclavá 'l cós del Redemptor de la creu, recullint piosament en una copa la sanch divina que brollava de sas feridas.

Molts anys després, Jesús aparegué á Joseph y li va dir:

—Guarda cuydadosament aquesta copa; tots aquells que pугan veurerla ab un còr pur, serán ab mí y tindrán satisfacció y goig pels segles de los segles.

Arimatea no 's separá may mes de la copa y li dongué 'l nom de *Graal*. La preciosa copa fou presa mes tart als seus descendents per los angels y entregada á un Sant nomenat Titurel, quin també possehia la llansa que atravessá 'l costat de Jesucrist.

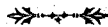
Titurel construí en lo Nort d' Espanya, sobre la montanya de Montsalvat, un palau de marbre, y fundá l' ordre del Graal, en qual gefatura lo reemplassá, després de sa mort, son fill Amfortas.

Tal es la llegenda en que 'l célebre Wagner s' ha inspirat per escriure l' libre de *Parsifal*. Lo poeta compositor explica 'l nom de son héroe, dihent que prevé del árabe ó del persa y esta format de *parsi*, pur, y *fol*, tonto: «lo simple qu' es pur.»

Y prou per avuy de revista, qual argument integro ressenyarem en la próxima setmana.

DOCTOR GERONI.

Cantars bilingües

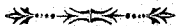
*Después de tanto sufrir
después de tanto llorar;
no he pógut may conseguir
ni un dia puguér sopar.*

*En todo tiempo y lugar
con rarísima escepción
los titols y diners son
los que fan semblar honrat.*

*Cúmplase mi triste estrella
acabe mi sufrimiento
ja que m' ha fugit la dona
'm menjaré una costella.*

TRES SABIS.

Un home felis

UAN sento á dir que en lo mon no hi ha ningú felis casi bé 'm posaria á riure, si no se 'm imposés lo respecte que 'm fan los molts y molts sabis que son d'aquesta opinió negativa.

¡A poch á poch! No vull pas dir que jo sigui ni 'm tingui per felis, porque si aixó fés, trencant tots los respectes en aquest punt, fins me riuria de quants sabis hi ha hagut desde 'ls set de Grecia, als cinch ó sis cents del Ateneo de Barcelona. No: á mí, per sé felis me sobran disgustos y 'm faltan diners; si 'm traguessen aquells y 'm donguessen aquests, allavors... veuríam lo que encara 'm sobraría ó 'm faltaria.

Pero, salvant las opinións respectables, jo he conegut un home felis.

Y no es pas aixó lo mes estrany, sino que aquest home felis, era dels que socialment son coneguts per *desgraciats*.

Se deya Batista Ramón y Ventura; tres noms propis que li habían posat en la Casa d'Expòsits al batejarlo. De modo que era bört; no tenía familia coneguda. ¿Eh que tothom dirá: "desgraciats"? Donchs aquest, segóns ell, era 'l fonament de la seva felicitat, porque no tenía de passar mal de caps per ningú. Com que no coneixia las afeccións paternals, maternals y fraternals, no tenía oncles ni nebots, cosins ni cunyats, no sofria las caborias, los disgustos ó sentiments que tan sovint ocasionan las relacións familiars.

Quan de la Casa d'Expòsits va passar á la de Caritat, varen posarlo d'aprenent cordoner; d'aprenent arribá á fadri; va complí 'ls vint anys; no va ser útil pel servey militar per curt de talla, y al mateix any que entrava á la quinta, va tenir la xaripa de treure la primera dels Empedrats.

Ab los siscents duros de la rifa va obrí un establiment de cordoner á ne 'l carrer de 'n Gombau, casant-se al mateix temps ab una serrallera que tenía 'l seu amo anterior. Tots dos del mateix ofici, la botiga may estava abandonada, agafaren bona parroquieta, y si bé 'ls guanys no eran molt crescuts, com no tenían gayres necessitats, se la passavan com uns prínceps.

M'habia descuidat de dir que la Coloma, que 's deya ella, era una órfana de la febra groga, filla única d' un fuster de la Barceloneta. Aixís es que 'n Batista no tenía que pensar en sogres ni en cunyats.

Sol dirse que 'l "casarse no fóra res, si al cap del any no fossen tres...". Donchs per en Bautista varen passar un, y dos, y tres y dotze anys y... l' casarse no va ser res.

Per molta gent, també aixó 's considera una desgracia, però 'n Batista, veyent las penas que passen los pares per las malalties y morts dels seus fills; las angúnias que ténen per donalshi ofici, y 'ls mals ratos que ja pel seu mal comportament, ja per las sevas desgracias los hi reportan, deya que 'l no tenir familia era una sort tant grossa, que encara que anés á Nuria, 's guardaria bé de ficá 'l cap á l' olia.

No tan solsament no envejava als que tenían cotxe, sino que 'ls compadeixia, porque 'l caminar es una gimnástica natural y 'ls que no l' exercitan se crian raquítics.

—Aixís com tenim la boca per menjar, deya ell, tenim las camas per caminar, y no fentlas servir, se contraria la naturalesa.

Res: á la seva manera era 'n Batista tot un filósop.

Quan era petit, en l' escola de la Casa de Caritat li habían ensenyat de solfa y de tocá un xich lo clarinet, ab lo qual se li había despertat afició á la música.

Agradantli las óperas, cada senmana anava un ó dos días al Liceo, pero, com es de suposar, se 'n anava al quint pís. Y no 's creguin pas que li dolgués no trobarse en la possibilitat de seure en un silló ó repantigarse en un palco. ¡Ca! Ell demostrava com tres y dos fan cinch, que era mes útil y mes convenient anar al quint pís que á la platea, al anfiteatro ó als demés pisos.

Al quint pís (son las sevas paraulas), lo públich se compón sols d'aficionats, y com ningú hi va per festejar ni per lluir, tothom escolta y no incomodan los del costat ab xius-xius y enrahonaments; allí s'hi vá vestit com un vol sense que ningú critiqui 'l traço; si 's vol aná al café, 'l té á peu plá y mes aprop encara que 'ls de primer pís; d' allí un veu á tothom y no tothom veu á n' ell; com que es lo punt mes elevat, l' orquesta y 'l cant se sent ab mes perfecció que en tot altre punt del teatro; los corredors son mes espayosos que en los pisos de palcos... En fi, ell trobava las excelencias del *parats*, en la part del teatro que per aquest nom es coneguda.

Fa tres ó quatre anys que 'n Batista va morí de repente. Ni va passar los travalls d' una malaltia. A causa de la mort repentina li váren fé l' autopsia. Los metjes varen dir, lo que jo sempre había cregut, que no tenía cap pedra al fetje.

CONRAT ROURE.

EPIGRAMAS

—Avuy m' han dit, senyor Plá,
que sa filla no hi es tota.

—Está clar; pobra xicota
com que li falta una má.

—Al carrer de la Lleona
va barallarse en Badó.

—¿Y 's va barallá ab rahó?

—No; 's va barallá ab la dona.

—Sembla qu' estás empenyat
en no dñr rellotje, Guell.

—No ho cregui, senyó Bernat
lo qui está empenyat es ell.

—¿Es vritat qu' es sort en Bresca?

—Com pot ser? si aquest mati
ell mateix m' ha dit á mí
que sentia... molta fresca.

—A casa 'l sastre Sirvent
fa temps que 's vesteix en Prat.

—¿Potsé hi te compte corrent?

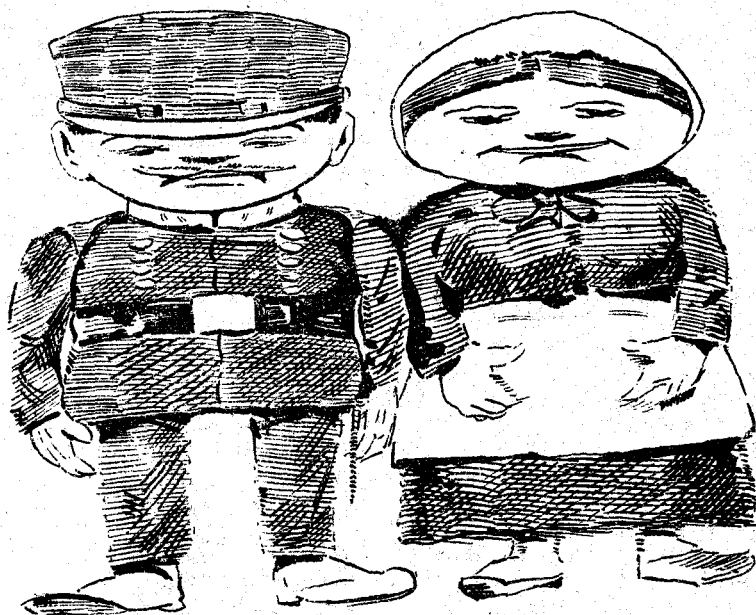
—Jo crech que li té aturat.

J. STARAMSA.

BUSCANT SUSCRIPCIONS

—Jo vinch per una Revista.
—De modas...? Aquí la tèn.
—De modas, no. Ja 'n sè fèn.
—Qu' es escriptor?
—Modista.

EFFECTES DE MIRALL

En un mirall natural
pot véureshi la coqueta
segura que sa careta
resultará divinal.

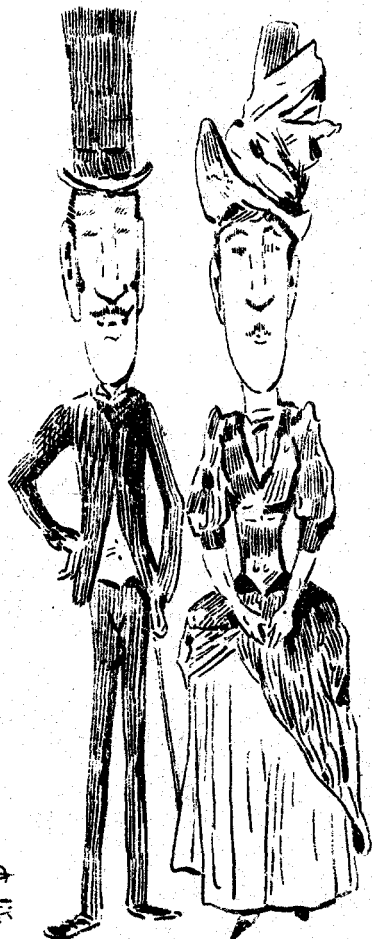
Mes si un mirall óptich vol
per delitarse ab sa gràcia,
s' hi veurá, per sa desgràcia,
mes estranya qu' un mussol.

Miralls n' hi han de tota mena;
n' hi han que fan fer cara prima
y altres que si algú s' hi arrima
lo trasforman en ballena.

Un gura, per passá 'l rato
junt ab la seva costella,
en un d' aquestos veu á ella
feta un rap y ell un gos xato.

Y lo mes salat del cás
ab aquets miralls tenim;
que l' home gras s' hi veu prim
y l' home prim s' hi veu grás.

De modo qu' es gran trevall
no poguer veurers la cara
tal com nos la vá fè 'l pare,
pels efectes del mirall.

4-12

Lo bacallá y la Quaresma

PECTIVAMENT; lo criteri que jo m' havia format del mon, afirmant que tot l' any es Carnestoltas, no te volta de plana. Es tant cert com l' Evangeli.

Detrás d' un Carnestoltas l' altre. Després de la bojeria del Carnaval alegre, la ensipietat del Carnaval místich. Y entre-mitj de l' un y l' altre, l' austera Quaresma que ja se 'ns ha arrapat al cós com un mal grá sobre l' estómach, capás de fernos anar durant las set setmanas de sa existencia, com vulgarment se diu, ab un' ala arrossegant.

Tant es que risquin com que rasquin; ja ha sentat sos reals ab tota la plenitut de sas forsas, sobre l' ventrell del món catòlich.

Miríla pel cantó que vulgan—la Quaresma—y no deixa de ser un carnaval com qualsevol altre. Durant sa dominació tot cambia son modo de ser: tot se dis-fressa. Fins l' autonomia catalana se 'n ressent.

Respecte aquet punt, trovarán lo clássich plat de monjetas substituït per los tradicionals *garbanzos* castelláns. La butifarra catalana y la llangonissa de Vich, durant aquest curt período perden tot lo seu prestigi.

Comensin després per l' iglesia y acabin per lo lloch més concorregut del poble hont habitin y observin escrupulosament los semblants del género humá. A escepció feta dels no catòlics, en cap d' ells veurán aquells colors vius y sans que en altre temps radian frescament sobre las galtes de tota persona regularment alimentada.

En totas las fatxadadas s' hi veu dominar lo color pà-it consemblant al del pergamí, ó sigan las mitjas tinas, pintura predilecta de l' antigó.

La roja carn qu' en sas diferentas formas de costella, llonsa ó rodaxna avans se la veyá fresca y activa damunt la blanca taula del carnicer, proclamant sa portentosa soberanía per medi d' elevats preus que pujavan de dia en dia fins arribar á lo fabulós, avuy se la contempla en lo mateix puesto, incolora, mústiga y estantissa, declarantse vensuda y avergonyida al veurers' trepitjada per l' humil sardina y l' estellós bacallá.

Las taulas dels carnicers que avans se las veyá continuament invadidas per tupida munió de *menegildas*, afanyosas de provehirse de aquell indispensable comestible; avuy, en temps de Quaresma, se las contempla poch menos que desertas y plenas de trenyinas. Unicament se veuhen favorescudas per alguna dispesera despreocupada, algún cabás d' Hospital y algún qu' altre fervorós devot del venerable Sant Doctor Koch.

Aquells orgullosos adjectius de despreci que los carnicers, en vista de la abundancia de consúm á pesar dels elevats preus de sas *manufacturas*, en temps normal se permetían llensar contra aquellas parroquianas descontentadissas, que sempre n' hi há; avuy, al veure que 'ls verdaders talladors de bacallá son los bacallanés, s' han convertit en frasses de carinyo ó indirectas de sollicitut.

Los únich sers que viuhén en relativa tranquilitat durant aquest temps, son las pobras minyonas de servey per creurers haber donat un gran pás envers al progrés, logrant, encara que accidentalment, sa desitjada emancipació del carnicer que es lo qui 'ls hi fá 'ls comptes més justos.

Al topars' ab alguna d' aquellas parroquianas que contan més que cap Bisbe y que l' experiencia práctica 'ls ha demostrat que 'l major consúm de bacallá 'ls hi dóna resultats més positius, naturalment, ellas surten en defensa d' aquest ensalsant sas prodigiosas virtuts higiénicas y equitativas.

¿Vostés se creuhen qu' allavors lo carnicer se queda mut, ab la boca oberta, acorralat y sens' recurs pera combatre las cantadas virtuts de son més poderós rival?

Donchs, no senyors; molt al contrari. Allí sentiráun defensa. No la faría millor un curial.

—Dochs, miri; senyora defensora de bacallá sech—fa lo carnicer.—Si vosté sapigués de lo qu' es capás un bacallá mal remullat ó un peixo-palo salat en lluna vella, segurament lo desterraría per sempre més del seu consúm particular declarantlo procedencia bruta, per los efectes de sanitat, en los fugóns de casa séva.

Si vosté te fills, marit, pare, mare, sogra, ó dispesers de menor edat, y en alguna cosa estima la séva salut, creguim á mi, fássis cárrech que quan Noé vá estar encarregat de recullí una bestiola de cada mena pera lliuraria de las inclemencias dins de l' Arca del seu nom de las inclemencias del Diluvi Universal, se vá descuidar de pescá un bacallá y que per tal olvit se 'n ha perdut la mena.

Ha de sapiguer, senyora, que totas aquestas enfermetats de noms tan estranys com los efectes del mateix mal, son originadas totas per l' escés de consúm d' aquest ensipit menjá, durant lo curt período de sa dominació.

La pestilencia d' aquell fum que produheix quan se 'l posa á la brasa ó á la graella, es capás d' infestá l' atmósfera més pura de la casa més ventilada que 's conega.

L' enverenament de l' ayre que un aspira en la cuyna, en lo menjadó, en la cambra 'hont dorm; es l' origen de totas aquestas enfermetats tant perilosas com lo dengue, lo tifus, la bronquitis, la pulmonía y l' ball de San Víctor.

Si jo m' afano en descubrir las traidoras malifetas d' aquest anónim butxí de l' humanitat, es tant sòls per l' interés y l'egitim dret, que tot bon carnicer deu haver de tení en vetllá per la bona salut y conservació de las sévas parroquianas. Y creguim; si vosté no vol veurers obligada á vestir de negre, de rigurós dol per l' espay de sis ó set anys, segóns siga lo nombre de la séva familia; deixi de suministrarlos' hi lo ditxós bacallá. Si vosté vol observá ab tota escrupulositat las prácticas quaresmals per medi de la mortificació del estómach..... avans de menjar bacallá, estiguis de menjá.

—Pró.. ¿vol dir que 'l bacallá....

—¡Ay santa inocencia! ¡Ja ho crech, senyora, ja ho crech! Si vosté conegués com jo lo secret de la falsificació, de segú que 's moria de repent.

—¿Tant abominable es?

—Y sumament asquerosa.

—Jo que 'm creya que ab aixó era en lo únich que no 'ns podían donar garsas per perdíus!

—Oh! si 'l cambi fós tan enrahonat, encara se 'n podrian ben riure. 'L cas es, que lo qu' avuy per bacallá 's menjan, no son tals garsas, ni tals perdius,..... ni tal bacallá. No es més qu' una mala composició estranyíssima; una barreja de peladuras de canyas seques y cabells blanchs de xine, ab una grossa quantitat de goma de garrofer del Assia.

—¡Ay, Verge María!—fa la parroquiana aterrorisada—¡Menjá partículas de xino! ¡Tant lleixos que son!

—¡Oh! y encara no está aquí lo pitxó—fá lo carnicer.—Lo pitxó del cas es, que totas aquestas materias son procedentas d' aquells punts ahont sempre hi está permanent lo cólera y la febra groga.

—No parli mes, senyor carnicer;.. desd' avuy renuncio per sempre més al bacallá... y fins al dejuni. ¡Dit-

xosa Quaresma! ¡Ja tenen rahó qu' aixó no es mes qu' una especulació del clero! 'S ven clarament qu' el que vá inventarla vá ferho no més per protegí al cantá absoltas. Lo meu sogre (que Deu li donga anys de ventatxa) vá ser ¡pobre! una de las sevas víctimas. ¡Alabat siga Deu!

—Senyora Quima...—aquest era lo nom de la parroquiana—... no s' apuri; ara ja coneix lo secret. D' aquí endavant, si vol assegurá la seva existencia, ja ho sap: mortifiquis lo cos ab cosas de mes sustancia. Y en tal cas, per la Quaresma no olvidi lo meu consell: Avans de menjá bacallá, estiguis de menjá.

—¿Totas set setmanas? ¿Que 's pensa no dir res?

—Donchs despreocupis, senyora, y agafis ab la carn.

JOSEPH C. VENTURA.

DE LA FONT GROGA AL PARNÁS

VIATJE LITERARI, CRÍTICH, HUMORÍSTICH Y ANALÍTICH SENSE ORDRE NI COMPÁS.

CAPÍTUL VUYT

Arrivada al peu del Parnás, magnificencia del lloch, lo llach dels ánechs, explicacions de 'n Pere Serafi

Tant punt deixárem la prosáica *venta* ahont l' *art* no hi trova ni *bon gust* ni *galas* ab lo cap més seré y l'orsa valenta estengué 'n Pere de l' *inginy* las alas, y l' aura respirant, que al cor alenta creuhárem de l' espay las amplas salas, fins y tant que al poch temps per més ventura devallárem als peus d' inmensa altura.

—Ja hem arribat al *mont de la poesia*, —Lo poeta exclamá—y de la *Ciencia*, desd' are, es necessari que de guía te serveixin mos anys y ma experiencia, d' un vol, deixarte á lo bell cim podría del *Parnás*, sens fatich ni resistencia, més no ho vull que convé y es necessari coneguis lo que costa de pujarhi,

La hermosura del lloch mos ulls miravan, per tot interminables jardins veyá, flayrosas b. isas, mansament lliscavan y 'l sol ab los seus raigs d' amor somreya, los aucells en los oms xarrotejavan, la cristallina font lo seu curs feya, y l' lum, colors, aromas y armonía eran gala y encís d' un etern dia.

Com si besar volgués la volta blava, sostre del paradiu que l' ayma anyora, lo seu granítich front, fréstech alsava de la *Phósida* 'l *cim* que *Apolo* adora; L' altiu *Circeo* sa planta enmirallava en l' aygua murmuranta y bullidora d' un apacible llach, ahont hi nadavan deu mil ánechs que 'n ella 's rebejavan.

—¿Que tal? ¿que 'm dius? ¿t' agrada lo paisatge? —en Pere 'm preguntá—La primavera te aquí lo seu Palau; y en ell hostatje sol donar al amor, l' ivern no altera ni un moment aquest lloch, blau lo celatje, pródiga *Flora*, y l' aura joganera á tot' hora gosar l' esprit convidan d' aquells que 'ls gustos materials olvidan.

Despullat lo seu cor de lepra impura menyspreant lo metall que tant s' estima, te que tindre l' humana criatura que pretengui escalar aquesta cima, natural discreció, sempre assegura l' intenció de l' ardit que ré escatima per lograr destrament una 'victoria' que coroni 'l seu front d' eterna gloria.

JOSEPH M.ª CODOLSA.

Seguirá lo capítul.

QUENTOS

En Quimet passa per la Rambla ab la seva xicota uns quants dias avans de casarse.

De prompte, 's para ab un company d' aventura li demana un cigarro y comensa á fumar.

—¡Quim!—li diu sa promesa—jo 'm creya que tú no fumavas.

—Ja veurás; no fumo més que quan estich fastiguejat.

—¿De quí porta dol, senyora Pepa?

—D' un parent un xich llunyá: del meu germá.

—¿Son germá... un parent llunyá?

—Jo li diré: com qu' estava á Sant Francesch de California...

RAMIRO BALCELLS.

A casa un sastre:

Acaban de pendrer la mida d' un pantalón á cert subjecte, quan tot d' un plegat contesta:

—Prenéume la mida per un altre pantalón.

—¡Si ara l' hi acabo de pendrer!

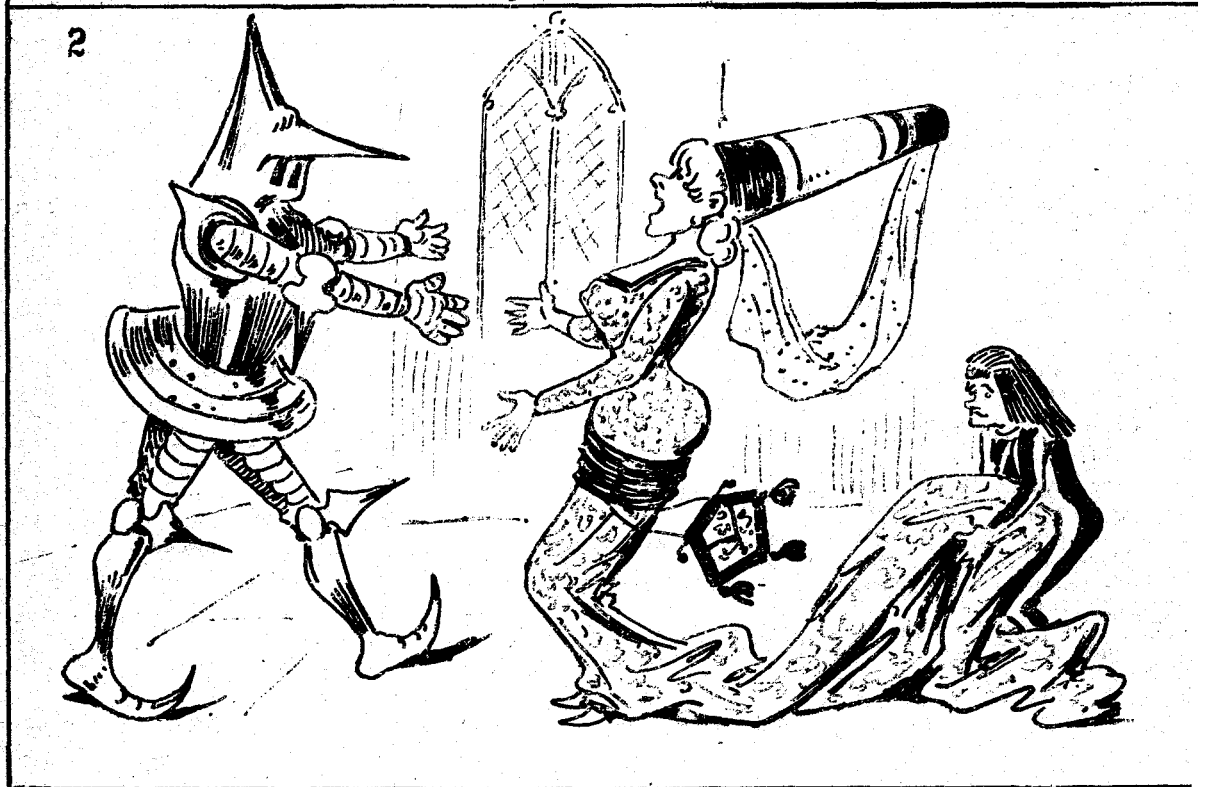
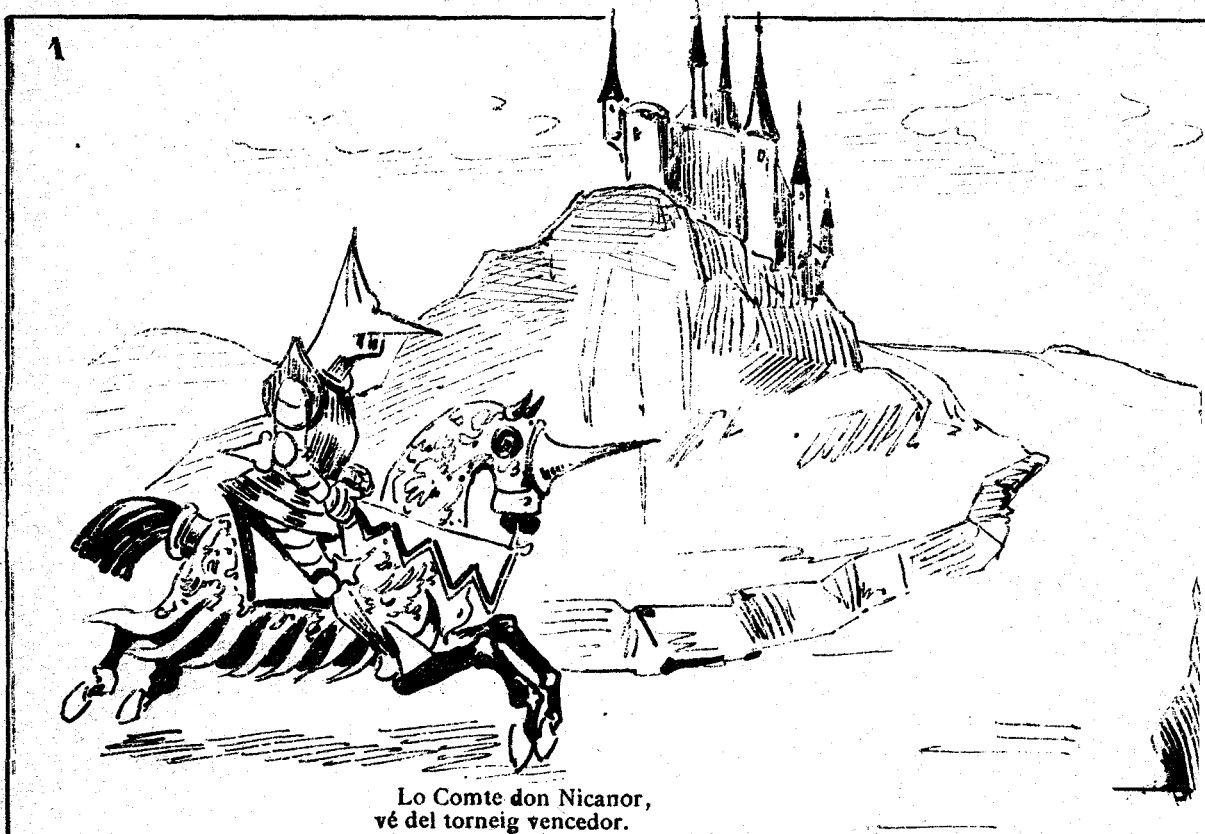
—No hi fá rés, l' altre pantalón, vuy que sigui negre.

Entre dos amichs:

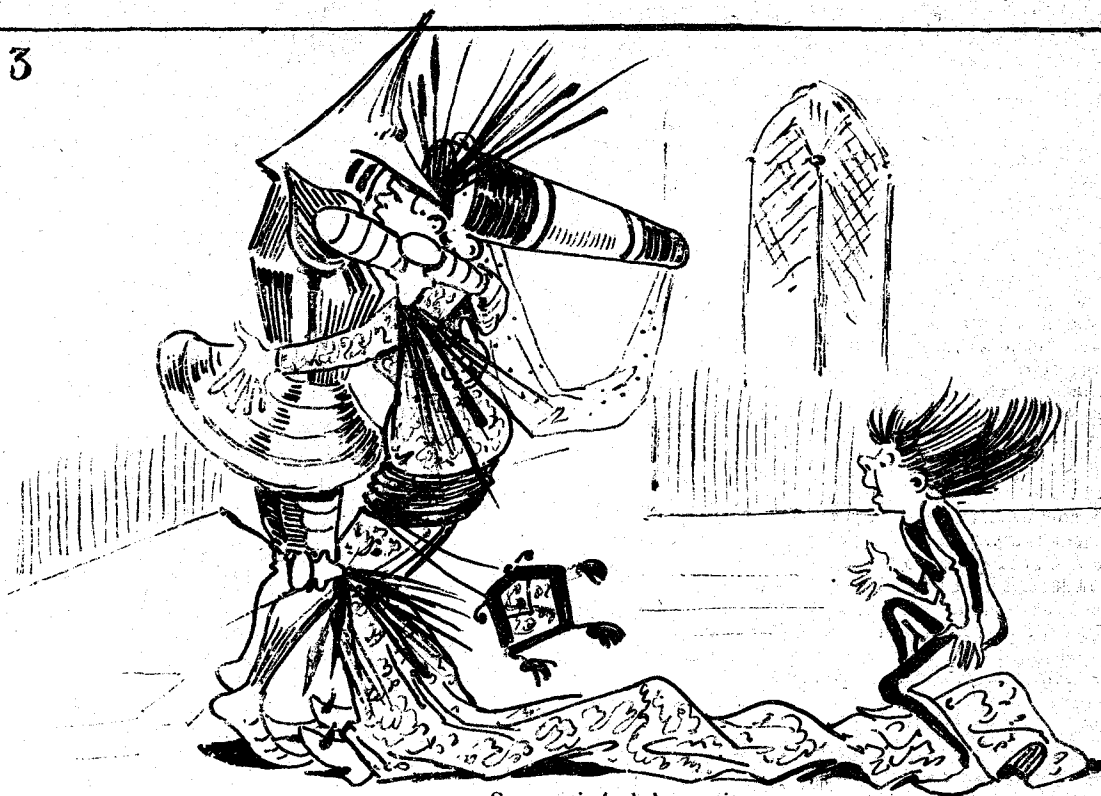
—¡Ahont vas tant distret! ¿No vols saludarme?

—Dispensa noy, m' he quedat tant curt de vista, que no veig un bou á cent passas.

ANGEL SALABERT.

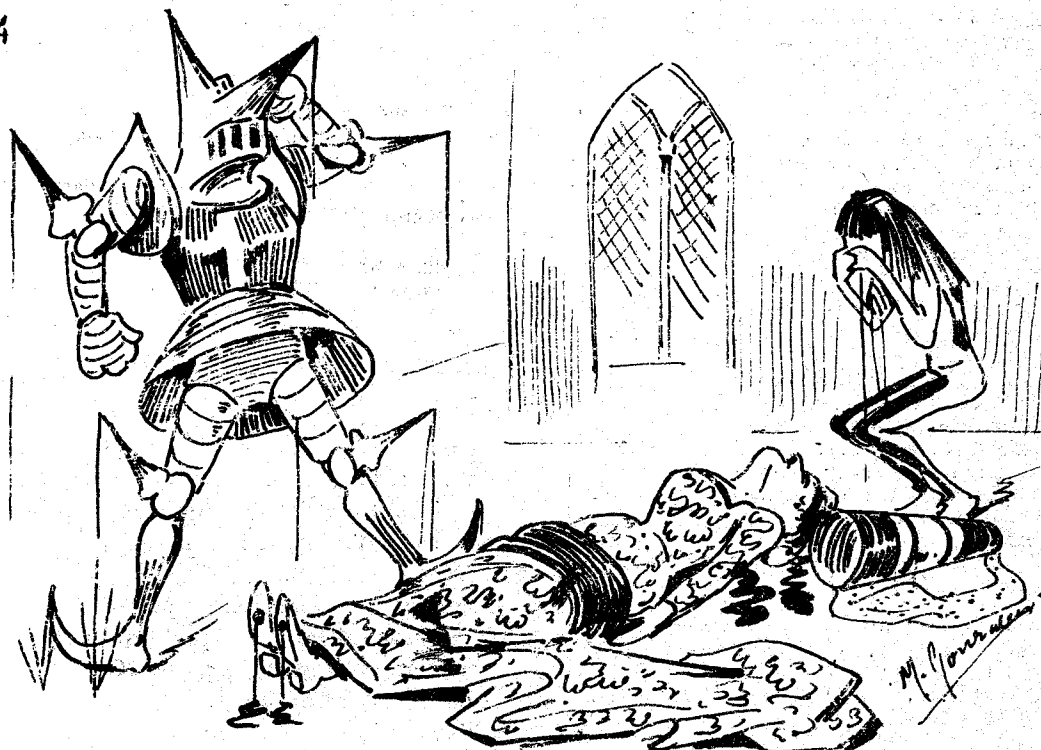

3

Sense atinà ab lo vestit
s'abrassan mullé y marit.

4

Ab l'abrassada tan forta,
als peus d'ell cau ella morta.

LES GESTES DEL COMTE NYIGO

(Poema humorístich)

Cant segón

I

Lo jorn ja va avançant; los crits de guerra
ressonan per la vall; un núvol s' obra
é treu lo nás lo sol, dauran la serra
les planes é 'l castell. La gent recobra
lo ja perdut vigor, la por desterra...
¡No 'ls falta pas valor! Valor los sobra
mentres guardien sanch braña dins les venes
é tinguien al seller les botes plenes!

II

L' alarb sols esperava lo nou dia
per començar l' atach... ¡més no 'l comensa!
Don Nyigo 'l Testarut qu' aixó sabia
al véurel indecis, sent joya immensa
—¡Atacam gos alarb! Tes gents atia
é veurás un valent com se defensa
é sab donar la mort de cara á cara
¡Puja aquí dalt Hacsum! ¡Veurás ton pare!

III

Més l' alarb no 'l sent pas; molt al contrari,
dona ordres als soldats per retirar-se
puig pensant y pensant l' apotecari
ha resolt que per l' or, no cal matarse
¡Ha cregut que primer es necessari
probar si 'l diné aquell, podrá passarse
puig si be les dobles son traidores
les troba ab tot y aixó molt passadores.

IV

E aixeca 'l camp é baixa la montanya
é 'l Comte que ho ha vist plé de coratje
darrera d' ell també, corrent ab sanya
s' adelanta y l' espera en cert paratje
per véurer si acás pot, véncel ab manya
y fer de *maures vils*, sangrent carnatje.
¡Emboscats ab llurs braus, lo Comte espera
que passe En Ben-Hacsum per la cinglera!

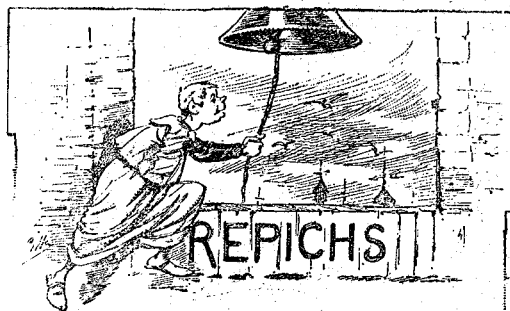
V

¡Ja es aquí, ja es apropl, Lo coll travessa
lo primer poltre alarb é cau en terra;
un' altre, un' altre é cent cahuen depressa
tapant lo passadís que dú á la serra....
En tant lo Comte brau movent gran fressa
cau damunt dels alarbs, als crits de «guerra»
é la gent enemiga esporuguida
les sabatilles per! en la fugida.

VI

Lo mateix que l' infant, qu' als soldats juga,
d' aquells, que 'n donen cent per mitja endola
é 'ls fa caurer bufant é 'ls posa en fuga
é tomba generals ab una bola,
aixís lo Comte brau la gent poruga
va tombar de l' alarb, tot fent tabola
de tal faisó qu' al cap de poca estona
no tenia l' alarb, costella bona!

Seguirá.

Lo guardia municipal de la vila de Sinarcas (Valencia)
matá á un vehí del mateix.

Tindrém present á aquest *Gutierrez* de nou cunyo per quan
hi hagi vacant certa plassa de governadó d' una ciutat que
jo sé.

Los periódichs inglesos refereixen que una senyora de
Belford ha despedit al seu lacayo porque tenia l' atreviment
de deixar-se creixer lo bigoti.

Se veu que li agrada que tot sigui pelat á aquesta bona
senyora.

L' actor francés *Felip Garnier*, ha desaparegut de París,
y se 'n ha anat cap á Nova-York en busca de la *Sarah Bern-*
hart, la seva antiga amiga, ab la sana intenció de donar á
aquesta una pallisa en mitj del escenari.

¡Saben per qué?

Perqué ella ha fet corre d' ell certa cosa que 'l rebaixa.

¿Que es lo que ella ha fet corre? .. Ho tinch á la punta de
la llengua, pero no 'ls hi puch dir.

Diuhén los telégramas de Madrit, que 'l govern no creu
convenient que 'l senyor *Solesio* assisteixi al Congrés men-
tres se discuteixin las actas.

¡Tanta pór ténen! ¡Que 's creuhen que 'ls enviará un pi-
quet de la Guardia civil montada, atropellant á la Cámara?

L' altre dia á Sant Just hi va habé un testament sagra-
mental, y per avuy está anunciada un' altra ceremonia
igual.

Aixó no ho suprimirán, porque la cuestió es deixá del
dret catalá lo que pugui ridiculizarlo. Tot lo demés que te-
nian de bó las nostras institucions de dret civil, aixó ja ani-
rá á fora.

NOSTRE RETRATO

Avuy ha tocat lo torn á la artista que ac-
tualment está fent las delicias dels habituals
concurrénts á nostre teatro Principal, á la
sens igual *María Montes*.

Actualment se la considera la primera en
lo género cómic-h-ílich per qual motiu los
millors escriptors y compositors de Madrit li
han escrit sas principals obras.

Las qualitats que l' adornan son, un dir
irreprotxable de bon gust encare que pica-
résch, y en lo vestir es elegante y distingí-
díssima.

ENTRE COTXEROS

Lo teu amo es home vell,
jo serveixo á una senyora;
jo duch al cotxe la pell
y tú la portas á fora.

Teatros

PRINCIPAL

Lo notable quadro cómic d'aquest teatro 'ns ha dat a conèixer lo juguet de Celso Lucio, titolat: *Claveles dobles*, que com totes las obras de son autor, està impregnat de xistes y situacions cómicas.

La execució confiada a las senyoras Alverá y Pino y los senyors Riquelme, Paimada y Peña, inútil creyém dir que fou inmillorable, sent al final cridats ab insistencia várias vegadas en escena, en just premi á sos esforços artístichs.

Com ja anunciárem la setmana passada, s'ha posat en escena *Los trabajadores*, que tant individualment com en conjunt nos demostrá la companyia possehir condicions suficients pera salvar tota obra per escassas condicions que reuneixi.

La senyoreta Montes en lo personatge de «peinadora» per son bonich dir, hi lográ realzar bellasas que passarian desapercubudas en altrás artistas. Bona mostra de lo esmentat, es lo *duettino* y *jota* que totes las nits té que repetir, distinció que encare no habian lograt entre nosaltres las dós persas musicals.

L'apreciable actor senyor Riquelme se 'ns ha demostrat possehir relevants qualitats d'actor dramátich, habent obtingut una ovació al final del diálech dels dos «aguadores».

La decoració nova pintada per lo senyor Chía á la altura de sa reputació.

Están preparantse obras novas y reproduccions d'altras de moltaplaudidas entre ellas *Carmela*.

CIRCO BARCELONÈS

La coneguda sarzuela *Los alojados* ha dat nova ocasió pera demostrar que lo senyor Sanchez Mula es un dels bons tenors cómichs que posseheix la sarzuela espanyola. Hi ha que veurel pera admirar tanta gracia y travessura. Los demés artistas l'acompanyaren bastant regular.

Se 'ns ha dit que lo género lirich-dramátich també lo senyor Sanchez lo domina ab molta maestria, sent la *Marina* una de sas obras predilectas, per lo que no creyém desacertada l'idea de darsen alguna representació. Ho lograrém?

La reproducció de *Certámen nacional* ha dat nova ocasió de poguerse lluhir la mimada del públich senyoreta Martínez, ja que ab la interpretació de la *Soledad* y *Café* no 's cansa d'aplaudirla fins á lograr sa repetició hasta l'excés.

La empresa per la seva part si be dóna tota la varietat possible en los espectacles, logra en cambi veurer lo teatro favoregut de concurrencia sumament extraordinaria omplenent tant grandió teatro en la major part de las funcions.

Per avuy s'anuncia *Pizpereta*, obra escrita per lo senyor Liern y dedicada á la mascota artista senyoreta Martínez.

ROMEA

Ab la bonita comédia de nostre director D. Conrat Roure *Qui mes mira...* ha reaparescut en escena l'estudiós y apreciable actor senyor Virgili, que víctima d'una penosa malaltia n'estigü apartat durant llarch temps.

Ho celebrém.

Lo que passa ab *La gran idea* sembla la cansó del enfadó; després de dos mesos d'anunciarla tenia d'estrenarse definitivament dimars, are s'está anunciada per avuy dijous, pero no 'ns atrevim á assegurar lo seu estreno per por d'un nou aplassament.

Se prepara una funció en honor de D. Frederich Soler.

NOVEDATS

Continuan las representacions de *Magdalena* ab brillant éxit.

Com ja anunciárem, dilluns feu son benefici ab casi un pié lo senyor Fuentes ab las comedias *De cap á mar*, de Llanas y Aulés, *Palos y á casa* y *Las Carolinas*, de Ferrer y Codina.

S'estrenaren ademés dos monólechs; un de Russinyol, titolat: *Lo sarau de Llotja*, que resultá bastant manso y brodat d'algunas paraulas un xich ordinarias. Ab tot, lo públich va riurer gracias á la bona execució del senyor Goula, y s'demaná á l'autor.

No passá igualment ab l'altre monólech de C. Gumá, ¡No hi puch fer més!, que per sa poca sombra y argument insípit, queda justificat lo títol y lo públich de bon gust va sissejar la obra al ressonar alguns aplausos inoportuns dels *claqueiros*. En resum: un éxit desgraciát.

Dilluns vinent benefici de D. Catarina Fontova ab *Misteris del mar*, y l'dimars benefici de nostre amic lo reputat autor senyor Ferrer y Codina ab la 18 representació del seu drama *Magdalena*.

CATALUNYA

La companyia Zamacois-Pastor al estrenarse en aqueix teatro en l'any 1883 ens doná algunas representacions de la estravagancia teatral batejada ab lo títol de ¡Eh! ¡A la plaza! ¡A la plaza! la que alcanzá escàs éxit, motiu per lo qual, cap més companyia habia probat de desenterrarla.

Dissapte últim la *troupe* Ruiz ressucitá la dita obra habent obtingut casi lo mateix éxit de la companyia abans esmentada.

Lo lema de *Tumbos y revolcones* donat per l'autor al quadro quint, seria més propi que 's donés á tota la obra, ja que ella no es més que un *cent peus literari-musical* en que los actors han d'apelar hasta l'estrém en fer de clow y capejá *novillos* per promouera la rialla y aplausos del públich.

¡Pobre art nacional! ¡y pobre escena! la mateixa que tantas vegadas ha admirat los triomfs tributats al eminent y malhaurat Valero y als no menos eminents Vico y Ricart Calvo!

Lo senyor Ruiz s'ha vist molt aplaudit en lo monólech original d'ell mateix, titolat: ¡Ruiz! y es que ademés de sas condicions d'autor 'ns demostrá ser un bon poeta en unas originals redondillas *numéricas*.

Se preparan novas obras entre ellas *Los belenes* de qual obra la empresa n'ha lograt lo privilegi d'estreno.

TÍVOLI

Completament reformat baix la experta direcció del reputat artista senyor Soler y Rovirosa, ha obert de nou sas portas ab la companyia de sarzuela que oportunament anunciarem.

Totas las obras que s'han posat en escena han sigut ben rebudas del públich habenthi obtingut aplausos las senyoras Llorens, Leyda, y Loran y los senyors Bosch, Ripoll Sala Julien y Flaquer.

La orquesta ab dir qu' es lo mestre director lo senyor Pérez Cabrero, queda fet son millor elogi.

A fi de dar tot lo relleu possible á las sarzuelas, s'ha contractat á la distingida triple senyora Segovia, coneguda ja de nostre públich.

CALVO-VICO

Dissapte s'estrená lo drama *Amor y honra*, del senyor Susany, que obtingué un regular éxit.

Ab *La Passió y mort de Nostre Senyor Jesucrist* diumenje tarde y nit doná sas funcions la companyia d'aquest teatro.

EDEN-CONCERT

Per tractarse d'un company de colaboració, 'ns trobém impossibilitats de parlar ab la deguda extensió del nou giro que s'ha dat al espectacle *Le musée vivant* ab la acertada direcció de nostre amic lo senyor Gómez Soler.

Ab tot, deber nostre es consignar que en lo dia de lo nou debut tots los quadros foren estrepitosament aplaudits demanante la repetició per dos ó tres vegadas consecutivas, habent sigut son nou Director cridat á la escena per la escullida concurrencia que omplenava la elegant sala d'espectacles, sent objecte d'una ovació.

Dilluns últim debutá la nova *diva* francesa María Pacra que justificá la reputació de que venia precedida, habent sigut extraordinariament celebrada en los preciosos y xispejants *couplets* que cantá.

UN CÓMIC RETIRAT.

Ab motiu d' haver dedicat lo distingit poeta n' Apeles Mestres, lo seu últim aplech de poesías titolat *La Garba*, al «Centre Català», aquesta Associació celebrà una vetllada 'l dissapte passat dedicada especialment al exámen del anomenat llibre.

Comensá la sessió, donant lectura de la dedicatoria que al «Centre» fá 'l senyor Mestres, que es una poesia tan ben sentida y ben expressada, que impresa com vá en lo primer full del volúm, es digae heralt de las delicadas composicions que la segueixen.

Lo senyor Ramón D. Perés, llegí un extens treball crítich de l' obra, recomenable per la forma y pel fondo, en lo qual fa notar las bellas qualitats de las *rosellas y espigas* de *La Garba* y exposa atinadas consideracions sobre 'l seu autor.

Acabá la vetllada ab la lectura de poesías alusivas al acte, per los senyors Bori, Guanyabens, Roure y Soler.

Molt complascuda va sorti la concurrencia d' aquesta sessió literaria.

Llegim que está acordat á que l' últim dia d' aquest mes sigui lo destinat á lo cese de *La Dinastia*.

No s' alegrin.

Nos referim á un periódich d' aquest títol y que 's publica á Cádiz.

Las actas del Congrós, vénen calificadas d' aquesta manera: netas, 101; ab protéstas leves, 107; ab protestas graves, 123.

Un elector que llegía aquestos datos, exclamá, dirigitntse á un amich seu:

—¡No ho crech! ¡Jo ho voldría veure!

—¿Qué voldría veure? ¿Que hi hagi tantas actas brutas?

—No: que n' hi hagi tantas de netas.

L' apreciable actor senyor Virgili, restablert de la malaltia que habia fet que algún periódich lo dongués per mort, ha reaparescut en las taulas del Romea, ab molt contentament dels que aprecian als actors consensuts.

Nos alegrém de la completa *resurrecció*.

Segóns *El Liberal*, fá molts anys que no s' ha representat una obra tan valenta, original y admirable, com la que s' acaba d' estrenar á Madrit, de don Joseph Echegaray, ab lo títol de: *Un crítico incipiente. L' Imparcial*, la creul' obra mestra del seu autor.

Suposem que aviat se posará en escena en algún dels nostres teatros y podrém apreciarla de prop.

Hávem rebut un nou periódich literari, titolat: *La Telera* que dirigeix lo nostre amich don Adelardo de Reyes.

Li desitgém llarga vida.

Aquells frets excessius que aquí várem sentir temps enrera, també 's váren deixar sentir en Sahara.

Es clá; aquell fret tan *bárbaro*, habia d' esser africá.

Lo «Foment Regional» de Sant Martí de Provensals, en sessió convocada per honrar la memoria d' un catalá ilustre, acordá per unanimitat, que ho sigués la del inventor del Ictíneo, don Narcís Monturiol.

Aplaudim de totes veras aquest acort.

Las fullas

*Hojas del árbol caídas
juguete del viento son...*

Com un exércit que avansa
passan las fullas corrent;
qui sab lo vent hont las llansa,
qui sab hont las porta 'l vent.

Han caygut dels arbres totes
perque l' Hivern ha vingut,
y entónan queixosas notas
perque del arbre han caygut.

A mercé de la ventada
van corrent per los carrès,
en la branca, sa posada,
ja no s' hi veurán may més.

Ellas son las precursoras
del Hivern trist y dolent,
corran sempre, á totes horas
perseguidas per lo vent.

¿Y hont van ellas, hont fan via?,
no se sab, ningú ho ha vist;
l' arbre de ciutadania
sens ellas ha quedat trist,

Tambè mon cor, com las fullas,
del arbre del goig caygué;
ja no es cor, son las despullas
del que un dia cor va sè.

Ell, com ellas, trist avansa,
y per lo mon vá corrent;
¡qui sab lo vent hont lo llansa,
hont lo porta 'l mon dolent!

L' arbre ufanós de ma vida
resta avuy trist y glassat,
puig la ventada malehida
lo meu cor ha esmicolat.

J. AYNÉ RABELL.

Telegramas

Biarritz, 27 Febrer.—3'36 tarde.—Mencheta ha esmorsat y hasta brindat ab Ruiz Zorrilla y altres progressistas.

Gran aconceixement.

LLUSTRE.

Madrid, 1. Mars—10 matí.—Las conferencias celebradas á la frontera per Sor Illa, donan molt que enraonar. No se sab si Sor Illa tornarà al convent. Si d' acás, será ab molt disgust de la Mare Priora.

SOL Y HORTIGA.

Id., 1. Mars—12 matí.—Ha arribat lo diputat de las Aforas de Barcelona, conegut per diputat de *Gracia*. S' espera que 'l Congrós declararà válida l' elecció del seu contrincant en la mateixa demarcació, á qui l' opinió pública li diu diputat de *justicia*.

VERITAS.

Ultra-tumba.—A tot' hora.—Cada dia rebém la visita d' alguna víctima del tranvía de Sant Andreu.

La última, es una dona embrassada.

GUILLOTINA.

PER QUARESMA (HISTORIETA)

Ja som á la tercera setmana;
vaig á complí ab lo confessor.

—Ja ho veurá, pare, 'm va veure y...
—En veyent á vosté, ja 'm faig càrrech
de lo que va passar.

(Seguirá.)

SECCIÓ DE TRENCA-CLOSCAS

XARADA

L' altre dia quan anava
cap al Parque á passejar,
á tres Total vaig trovar,
una que molt m' agradava.
Vaig posarm' al seu costat
y varem seguir lo *hu-los*,
mes quan estava orgullós
ja d' habella conquistat,
vaig dirli dos parauletas,
ters vaig volguer abraçar,
mes al anarmhi á acostar
per ferli dugas festetas,
vaig sentirme tal volet,
pero ¡fills! tan ben donat,
que vareig caure estirat
llarch com Deu m' havia fet.

JAUME TORRUS.

GEROGLIFICH

×
3
or or or
LI
R
Barrina
Serra

J. CASADEVALL MULLERAS.

LOGOGRIFO NUMERICH

- 1—Consonant.
- 7 9—Animal.
- 1 6 8—Riu d' Alemanya.
- 7 1 4 8—Al Africa.
- 2 3 5 4 8 7—Célebre marino.
- 9 6 1 6 7—Nom d' un vapor.
- 4 3 5 7 3 2 4—Batalla célebre.
- 3 3 6 8 4 9—Poble de Catalunya.
- 2 9 5 7 1 6 4 3—Edifici notable.
- 9 6 5 6 3 6 4—Carrer de Barcelona
- 1 2 3 4 5 6 7 8 9—En las historias.
- 9 2 1 1 4 8 7—General espanyol.
- 5 4 8 4 1 6 4 9—Islas espanyolas.
- 5 7 3 2 1 4—Malaltia epidémica.
- 7 5 2 4 8 6 4—Part del mon.
- 8 2 1 7 8—Emperador romá.
- 5 4 8 7 8 9—En l' artilleria.
- 5 7 1 7—Conjunt de veus.
- 7 1 3 2 4 8 9—Ciutat de Fransa.
- 9 7 1 6 4—Ciutat espanyola.
- 9 7 3—Un astre.
- 7 9 5 4 1—Nom d' home.
- 7 1 2 8 9 2—Ciutat d' Espanya.
- 5 4 1 8—Aliment.
- 8 4 9—Part del cos humá.
- 1 2—Nota musical.
- 9—Consonant.

PERET BOLADERES.

ANÁGRAMA

A la Marta en Farnés
un tot li va regalar
y al total ella 'l va tirar
per no recordarse 'n més.

P. MORA GALLART.

SOLUCIONS

A LO INSERTAT EN LO NÚMERO ANTERIOR

Xarada.—*Ro-ma*.
Trenca-caps.—*Als peus de vosté*.
Geroglífich.—*Per vestits los sastres*.
Logogrifo numérich.—*Julio-Cesar*.
Xarada.—*Do-ro-te-a*.
Anagrama.—*Calaix-Caixal*.

LA TOMASA

PERIÓDIC FESTIU, IL·LUSTRAT Y LITERARI

Preus de suscripció:

Espanya y Portugal, trimestre.	1'50 ptas
Cuba y Puerto Rico id.	2 "
Extranger id.	2'50 "
Número corrent.	0'10 "
" atrassat.	0'20 "

NOTA—Tota reclamació podrà diri-
girse á la Administració y Redacció del
periódich, carrer de Sant Ramón, n.º 5.
LITOGRAFIA DE RIBERA Y ESTANY.

Lit. Barcelonesa, S. Ramón, 5.—Barña